

Kancelář prezidenta republiky

V Praze dne 15. července 2015

Vyřizuje: xxxxxxxxxxxxxxxx, tel.: xxxxxxxxx

Odbor památkové péce Kanceláře prezidenta republiky jako příslušný orgán ve smyslu ustanovení § 14, odst. I a 3, § 43, odst. I písm. a) a § 43a zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, ve smyslu ustanovení § 3 zákona č. 114/1993 Sb. o Kanceláři prezidenta republiky a ve smyslu ustanovení § 2 vládního nařízení č. 55/1954 Sb. o chráněném areálu Pražského hradu

vydává

závazné památkové stanovisko

k projektové dokumentaci provedení stavby: „Purkrabství - rekonstrukce objektů čp. 6, 7, 11 a domu u Černé věže včetně nádvoří" na Pražském hradě.

Dokumentaci ve stupni pro provedení stavby zpracovala v lednu roku 2015, resp. v červnu 2015, projekční kancelář Prokon atelier (Ing. Hrabík a kol.). Projekt řeší celkovou památkovou rekonstrukci komplexu Nejvyššího purkrabství na Pražském hradě - jmenovitě objektů čp. 6, 7, 11, Černé věže, domu u Černé věže, včetně nádvoří a ohradních zdí. Součástí dokumentace je obnova fasád, výdlažby, výměna výplní oken, kompletní výměna dožilých rozvodů, rekonstrukce interiérů i technologických instalací a dílčí dispoziční úpravy, které zvýší funkčnost a využitelnost interiérů (nové schodiště, hygienické zázemí, kavárna - cukrárna atd.). Z objemu prací jsou vyjmuty práce provedené již v předchozích etapách, které se týkaly především střech, fasád a nové výdlažby nádvoří tzv. Malého Lobkovického paláce.

Předložená projektová dokumentace byla průběžně konzultována a podrobně připomínkována zástupci Správy Pražského hradu, Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky a předběžně projednána též s Archeologickým ústavem AV ČR oddělení Pražský hrad. Z hlediska památkové péče nejsou k dokumentaci připomínky.

Areál Nejvyššího purkrabství je souborem staveb a nádvoří, který prošel komplikovaným stavebně historickým vývojem. Nejstarší součásti pocházejí z románského období (Černá věž, Soběslavova hradba), ale zastoupeny jsou i ostatní stavební slohy (gotický, renesanční, barokní a klasicistní). Posledním velkým stavebním zásahem prošel areál při adaptaci na Dům československých dětí v šedesátých letech minulého století.

Konstrukce určené v projektové dokumentaci k vybourání jsou novodobé, z doby přestavby objektů na Dům čsl. dětí. Jde o zadržky a betonové konstrukce převážně technického charakteru bez architektonické hodnoty. Materiály dlažeb, zvláště kvalitní mramorové desky použité v interiéru, žulové dlažby a schody či drobná ručně štípaná kostka nádvoří (slivenecký mramor) budou opatrně rozebrány a při obnově opětovně použity. Kde to umožní budoucí užívání stavby, zůstanou zachována osvětlovací tělesa, podhledy, schodiště a výtvarná výzdoba (skleněná mozaika Ladislava Guderny v někdejší jídelně Domu dětí - budoucí cukrárně) z šedesátých let minulého století. Zásadní vizuální změnou neprojde ani někdejší kinosál o patro výš (budoucí společenský sál). Restaurovány budou renesanční nástěnné malby z konce 16. století a původní malovaný trámový strop v prostoru soudní světnice v Nejvyšším purkrabství (malby i strop byly objeveny při adaptaci Purkrabství na Dům čsl. dětí a v letech 1962-1963 restaurovány).

V nádvoří budou náhradou za dva již odstraněné stromy vysazeny nové - nikoli však v místech dosud nezasažených archeologických terénů: jeden strom vyroste místo jasanu ztepilého u brány do Jiřské ulice, druhý v místě základů podstavce bronzové plastiky „Mládí“ Miloše Zeta. Socha Mládí, symbol bývalého Domu čsl. dětí, ztratila po zániku Domu dětí a demolici prosklené vestavby arch. Hlavatého v nádvoří Malého Lobkovického paláce v daném místě smysl. Krom toho by nesouzněla s cílem rekonstrukce nádvoří Nejvyššího purkrabství a Malého Lobkovického paláce, totiž evokovat někdejší renesanční kompozici daného místa.

Projektová dokumentace byla postupně zpracována v několika stupních. V průběhu projekčních prací byly podklady doplňovány o technické a restaurátorské průzkumy. I přesto je třeba, zvláště s ohledem na historické zdivo a povrchy, počítat s úpravou a aktualizací navržených tras rozvodů a instalací tak, aby se zabránilo úbytku historické hmoty a cenných součástí dotčených staveb (zbytky výmalb, historických omítek, zdiva apod.). Po zahájení bouracích prací budou ve spolupráci s restaurátorem odstraněny vrstvy novodobých výmalb, což pomůže lépe zmapovat stávající trasy a v návaznosti na projektovou dokumentaci je upravit či doplnit. Stávající trasy je třeba maximálně využít, doplnění nových tras bude předcházet restaurátorský průzkum povrchů a zdiva, které by mělo být zasaženo; nové trasy budou přednostně umisťovány do novodobých konstrukcí. Zvláštní důraz bude kladen na čištění povrchu kleneb. Všechny práce a zásahy (bourací práce, otevírání tras, odstranění výmalby štuků či omítek apod.) budou v předstihu konzultovány se zástupci Odboru památkové péče KPR.

Největší bourací prací bude odstranění stávajícího centrálního betonového schodiště. To je založeno na severní straně do románského a barokního zdiva a na východní do zdiva gotického a renesančního. Bourání bude provedeno s co nejmenšími zásahy do historického zdiva a s předpokladem, že část kapes bude použita pro zakotvení nového schodiště. Nové betonové konstrukce budou od historického zdiva separovány buď obezdívkou či jiným vhodným způsobem. V případě schodiště i bouraných podlah bude kladen důraz na opatrný citlivý postup a maximální možné zachování hodnotných kamenných desek. Technologie bourání, zvláště v případě schodiště, by měla pokud možno omezit otřesy a vibrace (bude upřednostněno rozřezání konstrukcí).

Kromě stavebních úprav objektů a parteru, zahrnující i obnovu inženýrských sítí, lze práce rozdělit do dvou základních okruhů: I. práce umělecko-řemeslné a II. práce restaurátorské.

I. Práce umělecko-řemeslné

V první řadě půjde o obnovu průčelí všech objektů v areálu. Průčelí tzv. Malého Lobkovického paláce byla provedena ve vápenných lazurních barvách a stejně bude pokračováno na západních a severních fasádách objektů. Obdobně budou upraveny i fasády domu u Černé věže a ohradních zdí. Barevnost bude určena zástupci Odboru památkové péče KPR. Fasády budou sjednoceny ve vápenných lazurách (nejlépe pigmentované vápenné mléko), nanášených ve více vrstvách a zatřených do povrchu štuků. Hlavním úkolem bude barevné sjednocení fasád, dnes narušených špínou a vymytými plochami. U fasád hlavní budovy Nejvyššího purkrabství pokrytých jednoduchým sgrafitem předpokládáme opatrné štukatérské opravy a injektáže (nátěr vápennou barvou nebude plošně prováděn).

V případě stavebních zásahů budou používány tradiční stavební materiály (cihla, opukové kvádry, lomová opuka) a malty - pro zednické a štukatérské práce budou používány pouze vápenné materiály (zdicí malty, jádro, štuk a následně i výmalby). V případě nově

vkádaných konstrukcí bude postupováno podle skladeb určených projektem. Pokud bude docházet ke kontaktu nových konstrukcí s historickými, bude provedena vhodná separace (např. omazávka vápennou maltou, obezdívka či bude vložena izolační vrstva, geotextilie atd. - zejména při betonování).

Do kategorie umělecko-řemeslných prací spadají i práce kamenické, které zahrnují výrobu nových architektonických prvků (např. kopie římsy nade dveřmi, nové dlažby a pokládka dočasně vybouraných dlažeb, novodobá ostění oken, dveří, novodobé schody atd.) i konzervaci novodobé dozdívky románské hradby; historické části hradby spadají do kategorie restaurování.

Umělecko-řemeslné opravy zámečnické, kovářské a pasířské zahrnují všechny prvky vybavení navrženého akad. arch. Josefem Hlavatým a ing. arch. Karlem Kuncou, a také vnitřní i vnější zábradlí schodišť. Součástí těchto prací je i replika kovářsky zpracovaných dveří na východní straně hlavní budovy.

Zmíněné práce umělecko-řemeslného charakteru by měly být konzultovány s restaurátorem odpovídající kvalifikace, v zásadě však uvedené práce nevyžadují provedení držitelem restaurátorské licence MK ČR; může je provádět zkušená odborná firma.

II. Práce restaurátorské

Během projekčních prací byly postupně doplněny jak technické, tak restaurátorské průzkumy v interiérech. Projektová dokumentace obsahuje podrobný rozpis restaurátorských prací: hlavním úkolem bude restaurování renesanční výmalby stěn a malovaného dřevěného trámového stropu soudní světnice v Nejvyšším purkrabství. Zásah na malované výzdobě budou komplikovat zjevné dopady vztlínající vlhkosti, jejíž příčina by měla být nalezena a odstraněna.

Restaurovány budou klenby v domě u Černé věže. Dále budou odkryty vybrané povrchy kleneb s lunetovými výsečemi v prvním patře zjištěné předběžným restaurátorským průzkumem a zahrnuté do projektové dokumentace. Zvláštní pozornost bude věnována všem klenutým prostorům, kde lze předpokládat nálezy minimálně fragmentů původní barevné úpravy. Dochované plochy historických omítek s rudkovými nápisy (ve schodišťové věži Nejvyššího purkrabství) budou očištěny, zakonzervovány, separovány a překryty, aby byly chráněny před poškozením návštěvnickým provozem.

Restaurovány budou všechny erbovní desky osazené na vstupní bráně areálu, fasádě Nejvyššího purkrabství i transferované erby v románské hradbě, dále renesanční, barokní či klasicistní ostění dveří a portály. Renesanční portál s nadsvětlíkem osazeným probíjenou mříží v přízemí Nejvyššího purkrabství prošel již dříve konzervačním zásahem, který zajistil jeho základní stabilitu. Ve schodišťové věži je třeba ošetřit polychromovaný pískovcový portál, který je znečištěn návštěvnickým provozem. Restaurována bude skleněná mozaika Ladislava Guderny v někdejší jídelně Domu dětí. Při postupu stavebních (zvláště bouracích) prací bude třeba koordinovat postup s restaurátory.

Kovářské práce zahrnou zvláště barokní kovaná vrata v hlavní vstupní bráně a renesanční mřížku v nadsvětlíku portálu přízemí Purkrabství. Nepředpokládáme, že se na těchto prvcích zachovaly historické povrchové úpravy, je to však třeba ověřit zjišťovacími sondami (případně nalezené fragmenty historických barevných úprav budou vyhodnoceny).

Restaurování románské architektury Černé věže bude náročné s ohledem na velký rozsah dochované plochy kvádrového románského opukového zdiva. Restaurátorský přístup na exteriérových a interiérových površích bude odlišný. V interiéru věže, která i po restaurování zůstane veřejnosti nepřístupná, bude prováděno pouze citlivé neinvazivní čištění

bez parních čističů a nezbytná konzervace zdiva. Doplnění spár bude prováděno jen v nutném rozsahu, stejně jako výměna poškozených kamenných kvádrů. Interiér věže včetně původní brány je třeba zachovat intaktní. Pokud bude uvažováno o využití prostoru fortny jako příručního skladu, je třeba dotčené svislé románské plochy opatřit vhodným bedněním, které vyloučí poškození zdiva. Restaurování románského exteriérového zdiva Černé věže bude zahrnovat opatrné čištění, zpevňování kamene, opravu a případnou výměnu spár a nevhodných tmelů, případnou výměnu poškozených kamenných kvádrů (nové kvádry budou ručně opracované) a závěrečnou hydrofobizaci, jejíž míra bude stanovena dle výsledků vsakových zkoušek.

Zásah na nepolychromovaném zdivu a kamenných konstrukčních prvcích bude prováděn dostatečně zkušenými odbornými pracovníky pod stálým dozorem restaurátora, který je držitelem příslušné restaurátorské licence Ministerstva kultury České republiky.

Restaurování nástěnných maleb, výmalby místností, sochařsky zdobených kamenných erbů, mozaiky a kovářských prací bude svěřeno restaurátorům, kteří jsou držiteli příslušných licencí Ministerstva kultury České republiky.

Ke všem těmto zásahům budou v předstihu vypracovány standardní restaurátorské záměry, které budou předloženy ke schválení Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky. Na závěr vypracují restaurátoři restaurátorské zprávy ve dvou vyhotoveních.

Zaměření Černé věže

Pro další pokračování dokumentačních prací a stavebně historického průzkumu je třeba provést zaměření všech průčelí Černé věže. Zaměření bude provedeno v dostatečné podrobnosti (spárořez kvádrů), v elektronické podobě dle požadované standardní technologie zpracování všech prvků (používané na Pražském hradě) a v takovém termínu, aby je bylo možné využívat jako podklad ještě během zásahu. Jedno paré zaměření by mělo být z hlediska kontinuity archivování pořízené dokumentace uloženo v Archivu Pražského hradu.

Termínový požadavek z hlediska technologického a technického

Konzervace kamenných partií včetně hydrofobizace a oprava fasád opatřených vápennými lazurními nátěry musí být dokončena do poloviny října, prodloužení tohoto termínu by bylo možné pouze při extrémně teplém počasí. Teploty kolem a pod 10°C vylučují práci prakticky se všemi technologiemi používanými během stavby.

Závěrečná ustanovení

Práce budou probíhat pod dohledem zástupců Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky, kteří budou s dostatečným předstihem informováni o veškerých změnách v postupu opravy. Všechny materiály a technologické postupy musí být v dostatečném časovém předstihu odpovědnými zástupci schváleny.